

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

BUSOT

L'ALACANTÍ

ACADÈ
MIAVA
LENCI
ANADE
LALLE
NGUA

 AJUNTAMENT
DE BUSOT

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

RECULL I TEXT
Josep-Antoni Palomares Varó

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Busot, 173

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Busot

ISBN: 978-84-482-5824-5

Depòsit legal: V-868-2013

Impressió: gràfiques **vimar**
Alquart de Busot, 11 • Tel.: 96 199 42 30 • Pòrtico • València

www.avl.gva.es

BUSOT

Busot és un municipi molt muntanyós situat en l'interior de la comarca de l'Alacantí. Està situat en el vessant sud del Cabeçó d'Or, a 326 metres sobre el nivell de la mar. Té una superfície de 33,90 km² i una població que passa dels 3.400 habitants. El municipi fita al nord-est amb Relleu; a l'est, amb Aigües; al sud-est, amb el Campello; al sud-oest, amb una pertinença del terme d'Alacant, i al nord-oest, amb Xixona.

De la seua orografia destaca el Cabeçó d'Or, una de les cotes més importants de tot el nostre territori. El Cabeçó és un massís calcari que fa 1.205 metres d'alcària amb cim pla i vessants abruptes per la cara oest, que sobreïx fortament en el relleu per la proximitat a la mar. S'estén de nord a sud entre les valls de Xixona i de Relleu. Al nord està delimitat per la colladeta de Relleu, punt d'unió amb la serra de la Grana i lloc de cruïlla de vells camins que enllaçaven els pobles del voltant. El seu cim es troba a l'extrem sud de la serra i s'aboca a la vall de Busot i al camp d'Alacant. Des d'este indret el Cabeçó pren la forma d'una majestuosa muntanya amb pendents pronunciats. En la serra podem trobar profunds tallats, línies de cristalls, agulles i cavernes com la cova de la Granota i la dels Canelobres. La cova dels Canelobres, situada al vessant sud de la serra i encarada al migdia, és de grans dimensions i té estalactites i estalagmites espectaculars, algunes de les quals presenten forma de canelobres, raó per la qual pren este nom. Al vessant sud de la serra broren fonts; algunes, com les de la població d'Aigües, són termals.

Busot, anomenat Bisant originàriament, és una població d'origen musulmà que ha tingut presència humana anteriorment; en són una prova les deixalles de ceràmica de l'Edat del Bronze i dels ibers que s'han trobat per la rodalia de la localitat.

Pel que fa al seu patrimoni, hem de parlar del castell de Busot, d'origen almohade (segle XII), i de la torre de Cabrafic, de datació indeterminada. Les runes del castell, que fou construït quan es fundà el poble, es troben en un turó molt pròxim al nucli urbà. Posteriorment s'aprecien dos fases constructives més: una del segle XIII, amb la conquesta cristiana, i una altra de l'època moderna, al segle XV. D'altra banda, la torre de Cabrafic, o Cabrafic Alt, està a la vora del camí que unix Busot i Aigües i prop de la fita més septentrional amb el Campello. Es tracta d'una construcció peculiar perquè la mitat és de carreus i l'altra mitat és més tosca, resultat de reconstruccions posteriors. Té un gran talús sobre la roca del terreny i en la façana trobem les bases d'un desaparegut matacà. La torre té planta baixa i dos pisos, i s'hi accedix des de l'interior de la

casa, a la qual es troba adossada. Com a detall, al costat esquerre de la porta, conserva una espitllera, única en tota l'horta d'Alacant.

En plena època medieval, el 1244, Jaume I i l'infant Alfons, futur rei de Castella, van negociar la frontera sud dels dos regnes amb el Tractat d'Almirra. La línia conformada per Biar i Busot marcaria esta fita. El 1252, el rei Alfons X va incloure Busot en el terme d'Alacant. Durant el regnat dels Reis Catòlics fou propietat d'en Pere Martínez de Vera. Va estar adscrita a la governació d'Oriola fins al 1707, data en la qual passà definitivament a pertànyer a Alacant.

En la toponímia podem trobar vestigis d'oficis antics ja extingits que ajuden a entendre l'evolució socioeconòmica de Busot. Per exemple, trobem topònims relacionats amb la indústria del vidre, d'origen musulmà, que va tindre el seu moment d'esplendor durant els segles XVII i XVIII, com el barranc del Vidrier, la fabriqueta de Vidre del Teuler i el forn de Vidre. També trobem un arabisme que relaciona esta localitat amb la cultura de l'espart; es tracta de *l'Almasseta*, una varietat d'espart de qualitat molt esponjosa que es feia servir per a preparar embalatges. El paisatge, sec i blanquinós amb trencats, fa que predomine l'agricultura de secà, que ha constituït la base de l'economia tradicional del poble. Un exemple de l'esplendor d'esta economia és el topònim *el Garroferol*. Este paratge fou un planter de garrofers que en el moment de màxim rendiment arribava a produir més de cinc-centes tones de garrofa. Un altre exemple és *el Pelador*, magatzem i fabriqueta on es treballa l'ametla, únic cultiu que perviu en la localitat. També hi ha hagut tradicionalment moltes hortes, eres, foies i diversos sistemes de regadiu (pous, sènies, séquies, basses, tolls, fonts, abeuradors...), mostra de la forta vinculació d'este poble a la terra. Per contra, a hores d'ara, el sector turístic i el sector de servicis ocupen la major part de la població.

ELEMENTS FÍSICS I ALTRES LLOCS D'INTERÉS

Orografia

Alt de l'Espino	Penya Redona
Cim del Cabeçó d'Or	Penya Roja
Collado del Garroferol	Pla de Bernabeu
Cova de la Granota	Pla de la Gralla
Cova de Pep el del Riu	Pla de la Lloma
Cova del Pollastre	Pla de la Perdiu
Cova del Rei	Pla de Llinares
Coves de les Mamelles	Pla de Sebastià
Coves del Canelobre	Pla del Cabeçó
el Calvari	Pla del Vicari
el Colomet	Pla dels Partidors
el Pantanet	Pla dels Pastors
Esquenall de l'Ase	Plans del Dissabte
Esquenall de la Foradada	Recingle dels Cèrvols
les Tres Penyetes	Serra Catalana
Morro de la Marta	Serra de Bonalba
Morro de la Perdiu	Serra de la Gorgonera
Morro Roig	Serra de les Galeres
Penya de l'Home	Serra de les Penyetes
Penya de Malena	Serra del Cabeçó d'Or
Penya del Flare	Serra del Cabeçoncillo
Penya del Llamp	Serra dels Pals

Hidrografia natural

Abeurador de Cabrafic	Bassa de l'Abeurador
Abeurador Real	Bassa de la Sénia
Barranc de Cabrafic	Bassa del Calvari
Barranc de l'Aigua Amarga	Font de Cabrafic
Barranc de l'Ombria	Font de la Cava
Barranc de la Vitora	Font de la Sénia
Barranc de les Colles	Font de la Sénia del Tio Vicent
Barranc del Salmitre	Tomasa
Barranc del Vergeret	Font del Calvari
Barranc del Vidrier	Rambla de Busot
Barranc Salat	

Hidrografia artificial

Bassa de l'Aigua Amarga
Bassa de la Cava
Bassa de les Penyetes
Bassa del Teuler
Basseta del Vicari
depòsit d'aigua

elevador d'aigua
Llavador de Cabrafic
pou d'aigua
Sénia del Tio Vicent Tomasa
Toll del Carmel

Altres llocs d'interés

el Pelador
Fabriqueta de Vidre del Teuler
Mina de l'Orcolana

Mina de la Salvació
Torre de Cabrafic

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Busot
Ca Maria Casanova
Casa de Gorges
Casa de l'Aigua Amarga
Casa de l'Alquedra
Casa de l'Ombria
Casa de la Cava
Casa de la Foia del Cabeçó
Casa de la Rambla
Casa de la Sénia
Casa de la Sénia del Tio Vicent
Tomasa
Casa de les Hortes Velles
Casa de les Planisses
Casa del Carril
Casa del Collado
Casa del Pla de la Gralla
Casa del Polset

Casa del Teuler
Casa dels Climents
Casa dels Planets
Caseta de Bernat
Caseta de Toni Tomasa
Caseta del Comte
Caseta del Racó de Sebas
Corral de l'Aigua Amarga
Corral de les Planisses
Corral del Carril
Corrals Nous dels Planets
Mas de la Gorgonera
Mas de les Penyetes
Maset de Sebas
Urbanització Bonalba
Urbanització El Pla dels Pastors
Urbanització Foia dels Patos

Partides i paratges

Cabrafic
el Carril
el Darrere de la Serra
el de Bernat
el Figueralet
el Fondo
el Garroferol
el Maset
el Pal
el Runal
el Salmitre
el Teuler
els Planets
Era del Carril
Era del Pi
Era dels Planets
l'Aigua Amarga
l'Aigüeta Amarga
l'Algepsar
l'Alquedra
l'Esquerrer

l'Horta de Curro
l'Horta de l'Escrivà
l'Horta del Canyar
la Creueta
la Foia de Berenguer
la Foia de Jaume
la Foia de la Vitora
la Foia de les Coves
la Foia de Parra
la Foia de Reig
la Foia del Cabeçó
la Foia del Mas
la Foieta del Rellonge
la Gorgonera
la Pissella
la Runa
les Hortes
les Planisses
Racó de Calderó
Racó de la Mina
Racó de Sebas

Vies de comunicació

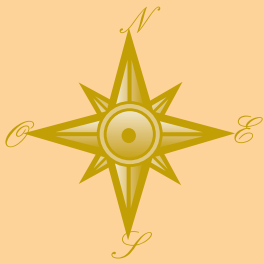
Camí de la Torre de les
Maçanes
Camí de les Coves del
Canelobre

Carretera d'Aigües
Carretera de Mutxamel
Carretera de Xixona
Carretera del Campello

Gran divisió de terme

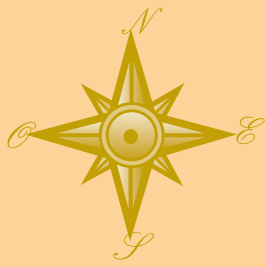
l'Espino

Elements físics i altres llocs d'interés

	Capital de municipi		Torre
	Nucli de població		Bassa, abeurador
	Carretera		Obra hidràulica
	Barranc		Font
	Muntanya		Sénia
	Pic, roca		Indústria, taller
	Mina	SERRETA	
	Cova		Pla, coll

Presència humana

TERME DE XIXONA

TERME DE RELLEU

TERME D'ALACANT

TERME D'AIGÜES

TERME D'ALACANT

TERME DEL CAMPELLO

- Capital de municipi
- Nucli de població
- Carretera
- Camí
- Barranc
- Mas, casa
- Partida
- Paratge

GRAN DIVISIÓ DE TERME

